

KANTUA GURE

ELIZETAN

Hemen eman jarraibideak,egin gogoetak ez dira o-
hartbide batzu baizik.Ikasle gazte batek denak begi berri
berriekin ekusten ditu.Asmu ederrak ukaiten ahal ditu,a-
ments ederrak egiten ahal,gogoeta onak ere,zertako ez!Bain-
nan ez du zaharren zuhultzia... denak egin ukan!

Bertzalde ez dugu deus mozten,ebakitzen.Herri
batean atzeman usaia,ez da den bezala ezartzen ahal bertze
batean.Gutarik bakotcha,bere izariko jauntziaz estaltzen
da! Ez da hor gaizkirik.Bainan badira lege batzu denen i-
zarian eginak.Heiek ditugu bakarrik higituko,argituko.

o o o

Duela zonbait ilabete,Bachenabarreko herrichka
batean nintzan.Besta buru handia zen ta beraz herri guzia
elizan:galeriak gizonez brokatuak,pea emaztez bethea.Lehen
ere,behin baino gehiagotan entzuna zuen,herri berean meza
nausia.

Eder eta choragarri iduritu zaitan bethi.Egin
erranezko bozkarioa zen enetzat herri guziaren kantua eta
othoitzen entzutea.Bainan egun hartan barne guzia inarro-
si daut,hobeki ikusi eta sentitu baitut aldarean zagon a-
phezaren eta herriaren arteko lokarriak.Denak bat ziren
meza hastetik bururat.Zer kantuak!"Kyrie","gloria",eskain-
tza (eskuaraz bi bozetan)"Credo","Sanctus","Agnus",apheza-
ri errepostuak,oro herri guziak batean. Zinez eder zen,he-
rri guzia han zelakotz aphezaren inguruan,harekin ogi eta
arno beraren eskaintzen,gero haren eskutik jateko mahain
sainduan...

Juan den udan, gazte guziak Nabarrako hiri tarro batean gertatu gira. Chuchen Santiago eguna zen. Heldu orduko jakiten dugu meza nausirat joaiteko ordua dela. Bagoatzi beraz, begi-beharriak ontsa idekiak, seurki othoitz egiteko chedearekin, bainan ere ikusi eta ikasi nahiz. Eliza zanpez bethea zen; "Coro" bat, arras ezagutua, han zagon beha.

Meza hasten da. "Introit", hastapeneko kantua latinez, ontsa emana. gero "Kyrie" lau bozetan. Egiak erran behar du, eder zen eta zinez othoitzerat ekartzen zuen. Bainan gogoetatua nindagon ikusiz hainbertze gizon eta emazte ahoa hetsirik, ardura kantarier so. Niauren baitan ari nintzan: "Araiz" "Gloria" eta "Credo" emanen ditiek ba denek batean". Behazu hortik! Meza denbora guzian mutu egon dira aphezaren galditzeri erreposturik ere eman gabe. Delako "Coro"-aren gain ziren guziak; bertzeak so eta ichilik othoitzean. Berriz erran eta ere, Meza ederra zen, zinez ederra eta segur niz Jainkoa gain gainetik ohoratua isan dela. Bainan ez nintzan hola usatua. Zerbait uts bazen nunbait: denenen kantua, denen othoitz.

Geroztik zombait gogoeta egin ditut. Bi molde hauietarik zoin othe da "liturgiaren" legeri urbilenik jarraikia? Zoin othe da eskualduneri gienik laket litziotena?

o o o

"Liturgia", denek dakiten bezala, eliza guziaren othoitz da; eliza guziarena, ez eta bakarrik multzo batena. Eta eliza zer da? Girichtino guzien batasuna: Denak bat elizan, beren aphezaren inguruan, obra beraren egiten, sakrifio beraren eskaintzen, horra zer den liturgia, horra zer den Eliza. Beraz girichtinoek badute beren aginbidea betetzeko elizan, eta heiek gabe ezin dateke izan zinezko liturgiari, liturgia beterik. Goazen oraino barnago. Grichtinoak ichil eta mutu egoiten direno, aphezaren egintzan sartzen ez direno, ez dute beren aginbidea osoki betetzen. Girichtinoek, elizan, e g i l e behar dute izan, ez eta s o e g i l e . Herri guzia elizarat biltzen dalarik, ez da biltzen bakotchak bere chokoan bere gisako othoitz bat egin dezan. Ez, bainan:

O t h o i t z b a t, aphezak, denen izenean, zeruko Aitari buruz izan-arazten duena;

O g i bat, a r n o bat denek batean aphezarekin eska-
intzen dutena;

H a z k u r r i bat, denen eta bakotcharen arima hazten
duena. Denek, beraz, lokarri berak, amodio bera, ogi bera dite-
lakotz jan.

Fontsian so egin dezagun elizako liburuari: aphe-
zak egiten du "sakrifizioa", harek eskaintzen ogia eta ar-
noa, egia da. Bainan beharriak idek ditzagun eta entzun ha-
rek hitzak: Oremus: othoitz egin dezagun; Gratias agamus:
eskerrak bihurtzen daukitzugu; Offerimus: eskaintzen dau-
kitzugu et...

Apheza ez da bere izenean mintzo bainan bai de-
nen izenean; ez du bere ogia eta arnoa eskaintzen baina
bai denena.

Bertzalde, huni ere ohartzea on da, gizonak gira
erran nahi baitu gorphutz eta arima. Arima salbatu behar
dugu, bainan gorphutzaz baliatuz. Pascal aipatuak zion: "Kan-
poak barneari juntatu behar du, Jainkoaren ganik zerbait
ukaitekotz". Zonbait mende lehenago, solas berak atchikitzen
zituen Tertullien deitu gizon handiak, Sakramentuez mintzo
zen baten: "Caro, salutis est Cardio..." "Nundik ez, ez gira ba
izpiritu hutsak. "Liturgi"-an, gure gorphutzak parte handia
badu. Zonbat mohimendu meza hastetik bururatzerat! Belauni-
ko, chutik, kurri, kantuz... Eta ez esan izpirituaren barrea-
tzeko baizik ez direla on. Mohimendu horiek guziak, aldare-
an aphezak egiten duen sakrifizioari hurbilik jarraikitze-
ko ezarriak dira. Eliza zokoa, bi begiak hetsirik, Meza den-
bora guzian bar bar bere othoitzetan ari den presunak ez
du lokarri handirik aldarearen den aphezarekin. Aldiz, zer
bozkarioa ikusiz jende guzia aphezaren mohimendu eta gal-
ditza guzier jarraikia. Hauiek izpiritua aiseago moldatuko
dute, ezinez eta bertzeak.

Ainitzetan keinu batek manatzen dauku gure ari-
metan behar ginuzken sendimenduak. "Prefazio"-aren hastean
denak chutitzen girelarik Jainkoari gure eskerren bihurtze-
ko, ez othe da egia, chutitze horrek berak gure barnean, hi-
tzek manatzen duten sendimenduak ezar-arazten daukula.

Gerochago, Sagraiorat heltzearekin, belaunikatzen
gira, burua aphaltzen dugu, gorphutzak arimarekin batean Ja-

inkoa aiseagogor-aipa dezan.

Ez dut erran nahi gorphutzaren jua jinek man-
tzen dutela anima. Ez dut erran nahi ere gorphutzaren kei-
nu batek emanen daukula barneko karra. Ez, bainan, gorphutza-
ren mohimenduek, entzun hitzek, erran edo eman kantuek orho-
it-arazten daukute nun eta nolako sondimenduak behar ditu-
gun holako eta halako mementoan. Jakinean egin mohimenduak,
gure ispiritua biltzen dute barreatzeko orde.

o o o

Beraz, bi lege airetak:

- Denak bat aphezarekin, arima bat.
- Bainan gure gorphutzaz baliatuz, gorphutz bat.

Horri ontsa behatu eta, aise ikusten dugu kantu-
ak zer izan behar duen elizan: a h a l a z d e n e n a.
Zer, orduan, "Coro"-ak bazterrerat utz? Ez, bichtan dena. E-
lizan edertia (art) aizu da; ez bakarrik aizu; aizu eta be-
har. Bainan horra: edertiak behar du batezpada "liturgia"-
ren meneko egon; haren mutil, ez eta haren nausi. Beraz
hau erran ditake: kantuak ainitz bozetan emaiten ahal dira,
bainan ez sobera ardura. "Coro"-ek egiten badituzte kantu
guziak, nun da lekua bertzentzat? Ichilik egoitea bortcha-
tuak dira; eta hori huts handia... Uste dut, mendiz bertzal-
deko eskualdunek, guk baino gehiago indar egin behar duten.

Han, 500 arimaz goiti duten herri guzietan bada
"Coro" bat. Ardura ttipiagotan ere. Meza ederrak sagurki, ba-
inan ez liturgia-ren legekin ados, ez denen kantu bero hu-
ra.

Hemen aldiz, "Coro" guti. Ordainez denen kantua.
Denek eman kantuak arima alchatzen du. Ardura, "Coro"-ak,
"gochatzen" bakarrik...

o o o

"Kantuz sortu naiz eta kantuz nahi bizi", zion
pertsulari batek. Egia da, eskualdunak kantua maite du. Mer-
katu batean iragan zaiten, ezta batzuetan, edozein biltza-
rretan gerta zaiten, eskualduna bethi kantuz entzunen duzu;
bere grñak eta lanak, bere atsekabe ta atseginak, denak
kantuz iresten ditu. Ez othe du Jainkoak eman dion doain

hori baliatzeko Elizan? Bate dudarik gabe.

Zer da, denek batian eman kantu bat baino ederra-
gorik! Zinez bada batasun bat, bero bat batetik bertze-
doana. Aldarean den aphezarekin lokarriak tinkiago dira de-
nek batiak ihardesten dutelarik haren galditzeri, denek si-
neste bera finkatuz.

Kantua "liturgia"-n eta "liturgia" kantuz. Egin-
bide hori bete nahiz, hasi ginen "Ezkila"-ren muntatzen. E-
meki, ichilka bezala menturatu ginen. Lan batek bertzea eka-
rri du, ideia batek bertze bat sor-arazi, bainan ez dira o-
raino ideia guziak lantzeko heinean. Sortu berriak gira, ba-
inan egiak erran behar du, ainitz kantu eta bertze lan he-
datu da gure Herrietan, ideia zabaleko ertor batzueri esker.

Nork ere nahi baititu chehetasunak, nork ere nahi
bagitu lagundu gure obra onean, galda dezaukula "Ezkila"-k
agertu guzien bilgia (catalogue)

Editions EZKILA

N.D. de Belloc

URT (B.P.) France.

Anai Iñaki Etchehandy

Beloke-kos.